

**PŘEHLED STROMŮ A KEŘŮ V LESÍCH
NÁRODNÍHO PARKU PODYJÍ A JEHO OCHRANNÉHO PÁSMÁ**

**A survey of tree and shrub species
in the forest stands of the Podyjí National Park and its buffer zone**

Petr Vančura

Správa Národního parku Podyjí, Na Vyhlídce 5, 669 02 Znojmo

Jaroslav Koblížek

Ústav lesnické botaniky, dendrologie a typologie, Lesnická a dřevařská fakulta,
Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Lesnická 37, 613 00 Brno-Černá pole

Recenzoval: Ing. Luboš Úradníček, Csc.

Abstract: The forest stands cover 85 % of the area of the Podyjí National Park. During the field investigation in the period 1996 – 1998, about 115 species of trees and shrubs were discovered. Shrublets and undershrubs are not mentioned just as genus *Rubus*. Some of the species are very rare in the Czech Republic e. g. *Quercus frainetto* Ten. and *Sorbus hardeggensis* Kovanda. These two species have been known only the Podyjí National Park so far.

Keywords: forest stands; national park; tree and shrub species; Podyjí

1. ÚVOD

Druhová pestrost fauny a flory Národního parku Podyjí je ve vztahu k nevelké rozloze tohoto území unikátní, a to jak v globálním měřítku, tak i při detailním zaměření na

jednotlivé živočišné a rostlinné rody či druhy. Nejinak je tomu i v případě, zaměříme-li svoji pozornost „pouze“ na druhové složení stromového a keřového patra lesních porostů.

Vzhledem ke skutečnosti, že lesy zauímají téměř 85 % území Národního parku Podyjí, respektive 60 % území NP a jeho ochranného pásma, má takovéto „vytržení z kontextu“ svoje opodstatnění a bude zajímavé nejen pro odborníky, ale i pro laiky.

Cílem tohoto „Přehledu“ je získání informací pro detailní péči o les ve zvláště chráněném území, zejména z pohledu lesnické dendrologie a v součinnosti s lesnickou typologií pak následné vytvoření podkladů pro zachování, resp. rozšíření biodiversity jednotlivých stanovišť v souladu s lesními typy. Práce zároveň slouží jako podklad pro program zachování genofondu jednotlivých druhů.

METODIKA

Zájmové území je vymezeno lesními porosty Národního parku Podyjí a jeho ochranného pásma. Zcela záměrně byly pominuty intravilány obcí, kde lze předpokládat výskyt dalších dřevin, většinou však allochtonního původu (např. *Gleditsia triacanthos* var. *inermis* Pursh., *Thuja occidentalis* L., *Picea pungens* Engelm.), eventuelně různé kultivary, zejména ovocných dřevin (např. rod *Cerasus*, *Armeniaca*, *Malus* aj.).

S ohledem na cíl této práce nejsou v textu uvedeny polokeře a keříky např. *Calluna vulgaris*, *Corothismus procumbens*, *Daphne cneorum*, rod *Chamaecytisus* a *Genista*. Z keřů není uveden rod *Rubus*.

Podklady pro zpracování „Přehledu“ byly získávány formou monitoringu zájmového území a následného určování druhů. Šetření probíhala průběžně v období: leden 1996 – říjen 1998.

Důležitým podkladem pro tuto práci byl „Atlas rozšíření cévnatých rostlin Národního parku Podyjí“ (GRULICH 1998).

Pro rozlišení a přehled rodu *Sorbus* bylo použito práce „Jeřáby (*Sorbus*) v Národním parku Podyjí“ (KOVANDA 1998).

V přehledu je použito jednotné nomenklatury podle Dostála (DOSTÁL 1989) s malými úpravami.

Dřeviny jsou seřazeny abecedně, bez dalšího rozlišení (např. na stromy, keře, liány apod.)

Děkujeme kolegům ze Správy Národního parku Podyjí a Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně za pomoc ve formě poskytování důležitých informací vedoucích k monitorování výskytu jednotlivých druhů.

PŘEHLED STROMŮ A KEŘŮ V LESNÍCH POROSTECH NP PODYJÍ A JEHO OP:

Abies alba Mill.

- jedle bělokorá

Abies grandis (Dougl.) Lindl.

- jedle brovská

Acer campestre L.

- babyka obecná

Acer platanoides L.

- javor mlíč

Acer pseudoplatanus L.

- javor klen

Aesculus hippocastanum L.

- jírovec maďal

Ailanthus altissima (Miller) Swingle

- pajasan žlaznatý

Alnus glutinosa (L.) Gaertn.

- olše lepkavá

Alnus incana (L.) Moench

- olše šedá

Berberis vulgaris L.

- dřišťal obecný

Betula pendula Roth.

- bříza bělokorá

***Carpinus betulus* Z.**

- habr obecný

***Cerasus avium* (L.) Moench**

- třešeň ptačí

***Cerasus fruticosa* (Pallas) Woroncov**

- třešeň křovitá

***Cerasus mahaleb* (L.) Miller**

- mahalebka obecná

***Clematis vitalba* L.**

- plamének plotní

***Cornus mas* L.**

- dřín obecný

***Corylus avellana* L.**

- líska obecná

***Cotoneaster integerrimus* Medic.**

- skalník obecný

***Cotoneaster niger* (Thunb.) Freis**

- skalník černoplodý

***Crataegus laevigata* (Poir.) DC.**

- hloh obecný

***Crataegus monogyna* Jacq.**

- hloh jednosemenný

***Daphne mezereum* L.**

- lýkovec jedovatý

***Euonymus europaeus* L.**

- brslen evropský

***Euonymus verrucosus* Scop.**

- brslen bradavičnatý

***Fagus sylvatica* L.**

- buk lesní

***Frangula alnus* Mill.**

- krušina olšová

***Fraxinus americana* L.**

- jasan americký

***Fraxinus excelsior* L.**

- jasan ztepilý

***Fraxinus pensylvanica* Marshall**

- jasan pensylvánský

***Grossularia uvacrispa* (L.) Miller**

- srstka obecná

***Hedera helix* L.**

- břečtan popínavý

***Juglans nigra* L.**

- ořešák černý

***Juglans regia* L.**

- ořešák královský

***Juniperus communis* L.**

- jalovec obecný

***Laburnum anagyroides* Medic.**

- štědřenec odvislý

***Larix decidua* Mill.**

- modřín opadavý

Lembotropis nigricans**(L.) Griseb.**

- čilimníkovec černající

***Ligustrum vulgare* L.**

- ptačí zob obecný

***Lonicera xylosteum* L.**

- zimolez obecný

***Malus sylvestris* Mill.**

- jabloň lesní

***Negundo aceroides* Moench.**

- javorovec jasanolistý

***Padus avium* Mill.**

- střemcha hroznovitá

***Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planchon in DC.**

- loubinec pětिलistý

***Picea abies* (L.) Karst.**

- smrk obecný

***Pinus banksiana* Lambert**

- borovice banksovka

***Pinus nigra* Arnold**

- borovice černá

***Pinus strobus* L.**

- borovice vejmutovka

***Pinus sylvestris* L.**

- borovice lesní

***Populus alba* L.**

- topol bílý

***Populus x canadensis* Moench**

- topol kanadský

***Populus tremula* L.**

- osika obecná

***Prunus cerasifera* Ehrh.**

- myrobalán třešňový

***Prunus domestica* L.**

- švestka domácí

***Prunus spinosa* L.**

- trnka obecná

***Pseudotsuga menziesii* (Mirbel) Franco**

- douglaska tisolistá

***Pyrus communis* L. emend. Gaertn.**

- hrušeň obecná

***Pyrus pyraster* (L.) Burgsd.**

- hrušeň polnička

***Quercus cerris* L.**

- dub cer

***Quercus dalechampii* Tenore**

- dub žlutavý

***Quercus frainetto* Tenore**

- dub uherský

***Quercus petraea* (Mattusch.) Lieblein**

- dub zimní

***Quercus polycarpa* Schur**

- dub mnohoplodý

***Quercus pubescens* Willd.**

- dub pýřitý

***Quercus robur* L.**

- dub letní

***Quercus rubra* L.**

-dub červený

***Quercus virgiliana* (Tenore) Tenore**

- dub jadranský

***Rhamnus catharticus* L.**

- řešetlák počistivý

***Ribes alpinum* L.**

- rybíz alpský

***Ribes rubrum* L.**

- rybíz červený

***Robinia pseudo-acacia* L.**

- trnovník bílý

***Rosa canina* L.**

- růže šípková

***Rosa gallica* L.**

- růže galská

***Rosa inodora* Fries**

- růže nevonná

***Rosa jundzillii* Besser**

- růže jundzilova

***Rosa micrantha* Borrer ex Smith in Sowerby**

- růže malokvětá

***Rosa obtusifolia* Desv.**

- růže tupolistá

***Rosa pendulina* L.**

- růže alpská

***Rosa pimpinellifolia* L.**

- růže trnitá

***Rosa rubiginosa* L.**

- růže vinná

***Rosa vosagiaca* Desport.**

- růže vogézská

***Salix alba* L.**

- vrba bílá

***Salix aurita* L.**

- vrba ušatá

***Salix caprea* L.**

- vrba obecná

***Salix cinerea* L.**

- vrba popelavá

***Salix fragilis* L.**

- vrba křehká

***Salix pentandra* L.**

- vrba pětimužná

***Salix purpurea* L.**

- vrba nachová

***Salix repens* L. subsp *rosmarinifolia* (L.) Čelak.**

- vrba plazivá rozmarýnolistá

Salix triandra L.
- vrba trojmužná

Salix viminalis L.
- vrba košíkářská

Sambucus nigra L.
- bez černý

Sambucus racemosa L.
- bez červený

Sarothamnus scoparius (L.) Wimm.
ex Koch
- janovec metlatý

Sequoiadendron giganteum (Lindl.)
Buchholz
- sekvojovec obrovský

Sorbus aria (L.) Crantz
- muk obecný

Sorbus aucuparia L. emend. Hedl.
- jeřáb ptačí

Sorbus austriaca (G. Beck) Hedl.
- muk rakouský

Sorbus carpatica Borb in C.K. Schneid.
- muk karpatský

Sorbus danubialis (Jávorka) Kárpáti
- muk dunajský

Sorbus domestica L.
- oskeruše domácí

Sorbus gracea (Spach) Kotschy in Unger
et Kotschy
- muk krétský

Sorbus hardeggensis Kovanda
- muk hardeggský

Sorbus torminalis (L.) Crantz
- břek obecný

Staphylea pinnata L.
- klokoč zpeřený

Swida sanguinea (L.) Opiz
- svída krvavá

Symphoricarpos rivularis Suksd.
- pámelník bílý

Taxus baccata L.

- tis obecný

Tilia cordata Miller

- lípa malolistá

Tilia platyphyllos Scor.

- lípa velkolistá

Ulmus laevis Pallas

- vaz obecný

Ulmus minor Mill.

- jilm ladní

Ulmus glabra Hudson

- jilm horský drsný

Viburnum lantana L.

- tušalaj chlupatý

Viburnum opulus L.

- kalina planá

ZÁVĚR

Výsledkem terénních průzkumů je 115 zjištěných druhů stromů a keřů, resp. lián. Během terénních šetření byly pochopitelně zaregistrovány i druhy nepůvodní. Mimo obvyklých introdukovaných dřevin používaných v lesnictví je zajímavou raritou *Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) Buchholz.

Některé ze zjištěných druhů patří v České republice mezi velmi vzácné, např. *Quercus frainetto* Ten. a *Sorbus hardeggensis* Kovanda jsou dosud známé jen z Národního parku Podyjí.

Rody *Quercus* a *Sorbus* zasluhují, vzhledem ke svému pestrému zastoupení, vylišení a podrobné zmapování na celém území národního parku.

SUMMARY

With respect to the limited extent of the Podyjí National Park, its floral and faunal species diversity is quite unique. The fact that forest stands cover 85 % of the national park's area stimulated the survey of trees and shrubs

which grow in the forests of this smallest national park in the Czech Republic.

The objective of this work is to gather information for detailed forest care in a specifically protected area especially from the forest dendrology viewpoint. This information together with forest typology create the basis for conserving or extending of the biodiversity of individual sites. The work also serves as a basis for the program of particular species genepool preservation.

The area of interest is defined by the forest stands of the national park and its buffer zone. The areas of municipalities were excluded on purpose as many species (usually of allochthonous origin or fruit tree cultivars) can be expected to occur there.

During field investigations from January 1996 to October 1998, 115 species of trees, shrubs and lianas were found and determined. Shrublets and undershrubs were not included in the list as well as the shrubs of genus *Rubus*. Several nonnative species were also discovered. Besides the usual introduced

species used in forestry, it was such a rarity as *Sequoiadendron giganteum* (Lindl.) Buchholz. Increased interest, thorough field investigation and determination should be paid to genus *Quercus* and *Sorbus* because e.g. *Quercus frainetto* Ten. is known in the Czech Republic only in the Podyjí National Park and *Sorbus hardeggensis* Kovanda is even endemic of this area.

LITERATURA:

- DOSTÁL, J., (1989). Nová květena ČSSR 1 a 2. Academia Praha, 1568.
- GRULICH, V., (1997). Atlas rozšíření cévnatých rostlin Národního parku Podyjí. Masarykova univerzita Brno, 299.
- KOVANDA, M., (1998). Jeřáby (*Sorbus*) v Národním parku Podyjí. Příroda, Praha, 12: 99 – 108.
- KOLEKTIV, (1993). Příloha plánu péče o Národní park Podyjí (I – IV). Český ústav ochrany přírody, výzkumné a monitorovací pracoviště Brno, 1200.